

УДК 721.

Т. О. Успенська

*старший викладач кафедри основ архітектури і
архітектурного проектування КНУБА*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДИТЯЧИХ ЗАКЛАДІВ ДОЗВІЛЛЯ В СУЧАСТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ МІСТА

Анотація: в статті розглянути питання проблем дозвілля та відпочинку у великому мегаполісі та шляхи формування нових закладів дозвілля, х особливості розвитку і впливу на дітей та підлітків.

Ключові слова: міське середовище, зони для відпочинку, дозвілля, комунікаційно-рекреаційного простір, розважальні комплекси.

Місто це міське середовище для існування людини. Поняття міське середовище значно більше ніж просто середовище, воно вміщує в себе не тільки уявлення про архітектурно-планувальну конфігурацію міста ,а і зелені зони ,парки, рекреаційні зони для відпочинку. Всі ці поняття формують середовище для життя і діяльності, розвитку та відпочинку населення. За останні роки Київ перетворився на один з більших у Європі міських мегаполісів. Розвиток капіталістичних відносин спричинив до знищення парків , зелених зон, дитячих ігрових зон у міському середовищі. Це значно погіршує життя городян у мегаполісі. На місці колишніх парків і скверів будують хмарочоси, торговельні центри,замість дитячих майданчиків, автомобільні стоянки.

Економічний розвиток міста призвів до концентрації населення та виробництва на території міста, а з ним і збільшення розмірів столиці, суміщенням часто несумісних функцій, ускладненням функціональної та планувальної структури міста. Життя городян у мегаполісі визначається напруженим ритмом. В скаженому ритмі сучасного життя - робота, проблеми, дефіцит часу, стреси - людині потрібен відпочинок.

Зараз вже потрібно міркувати над тим, де будуть відпочивати городяни і проводити вільний час наші діти? На дахах будинків і в підвалах, чи в торговельному центрі, чи зони для відпочинку з сумнівною орієнтацією, чи в клубах гральних автоматів та казино. Що пропонують нам замість свіжого повітря і міських парків та дитячих майданчиків у швидко зростаючому місті?

Колишні дома культури та палаці піонерів вже не відіграють певну роль у дозвіллі підлітків та дітей. Розважаються на сьогоднішній день наші діти та підлітки у супермаркетах. Вони сприймають дозвілля як «покупку». Зони дозвілля у великих супермаркетах створювали з метою притягнути покупця і

зробити процес купівлі радісним. На сьогоднішній день розважальний чинник перейшов у домінуючий.

Сталий розвиток отримали інші форми нових закладів дозвілля:

- 1) дитячі майданчики і дитячі кімнати при торгових центрах;
- 2) комплекси розваг в великих торговельних центрах;
- 3) сімейні розважальні центри;
- 4) рекреаційно - розважальні комплекси;
- 5) унікальні багатофункціональні розважальні комплекси;
- 6) тематичні парки - як новий тип розважальних комплексів

Наведені заклади дозвілля отримали свій розвиток не з клубів та будинків культури міста, а з комунікаційно-рекреаційного простору громадських та торговельних комплексів.

Такі простори об'єднували підприємства та заклади у цілісну архітектурно - просторову систему та стали функціонально - планувальною основою громадських і торговельних комплексів.

В даний час ігрові зони все частіше розглядаються як місце, де можна залишити дитину на кілька годин під час здійснення покупок.

Причина такої ситуації полягає в тому що, великі торгові центри не розглядаються на сьогоднішній день як місце сімейного відвідування. Разом з тим уявлення киян про центр сімейного відпочинку вже переросли форму, запропоновану операторами при торговельних центрах, оскільки ігрові зони в сучасному форматі не можуть запропонувати розваги для всіх вікових груп.

Сьогодні для сімейного відпочинку пропонуються нові форми сімейних розважальних центрів, де передбачені розважальні зони з кінотеатром, боулінгом, з розміщенням дитячих ігрових автоматів.

Тут потрібно зауважити, що в цьому випадку орієнтованість на дітей і підлітків, як потенційних клієнтів, помилкова: відвідувачами розважальних центрів стають і бабусі з онуками і закохані пари, домогосподарки з дітьми і люди вже в зрілому віці. Тенденції організації сімейних розважальних центрів такі:

зміцнення складу розважальної техніки (дитячих ігрових автоматів і відеосимуляторів), поділ центру на зони за інтересами, створення дитячого кафе з організацією днів народжень і свят для дітей.

Отже, сьогодні тенденція очевидна - переростання ігрових зон розважальної техніки, орієнтованих в основному на підлітків, у великі сімейні розважальні центри, обладнані якісним, цікавим і сучасним обладнанням.

Всього за кілька років центри дозвілля стали одним з невід'ємних складових соціокультурного простору українських мегаполісів і частиною повсякденного життя українців.

Наступним етапом розвитку закладів дозвілля є створення багатофункційних комплексів в рекреаційних та громадських зонах міста.

Традиційна роль великих розважальних комплексів - в створенні унікальної можливості вибору різних видів спілкування, пізнання, відпочинку, розваги, творчості, стає необхідною умовою соціального розмаїття в даний час.

Тематичні парки, як новий тип закладів дозвілля - відносяться до штучно створених пізнавально-розважальних парків, всі структури яких, об'єднані певною або сполученими темами. Вони відрізняються від інших парків:

- концепцією,
- організаційною структурою,
- принципами організації.

Тематичні парки є окремим напрямком у розвитку паркового господарства і туризму з метою відпочинку і розваг. Розвиток тематичних парків у світі сьогодні є складним процесом. У порівнянні з традиційними парками розваг, тематичні використовують новітні технології, призначені для відвідувачів будь-якого віку. Вони виконують різні функції:

пізнавальну, розважальну, адаптаційну, компенсаторну та інші.

Зважаючи на досить суттєві проблеми у сфері дозвілля дорослих та дітей необхідно вже зараз вирішити ряд практичних завдань.

1) визначити історико-економічні передумови, соціальні та містоформуєчі чинники, що впливають на формування і тенденції розвитку дитячих закладів дозвілля.

2) визначити функціональні і просторові характеристики внутрішнього середовища дитячих закладів дозвілля.

3) визначити основні тенденції розвитку дитячих закладів дозвілля, взаємозв'язку зовнішніх і внутрішніх просторів.

4) виявити особливості трансформації дитячих закладів дозвілля під впливом економічних і соціальних факторів, простежити динаміку їх розвитку в інших регіонах.

У вітчизняній практиці протягом ХХ століття сформувався ряд досить стійких моделей дитячого культурного центру (клуб, будинок культури, палац культури, культурний центр), орієнтованих переважно на клубні і видовищні функції. Узагальнення практичного досвіду проектування та будівництва культурно-дозвіллевих комплексів у світі дозволяє уявити перспективи розвитку дитячих закладів дозвілля, як нового типу суспільних комплексів.

Деякі аспекти їх формування вже порушені у вітчизняних дослідженнях, зокрема, в розробках ВНДІТЕ, ВНІТАГ, ЦНДІЕП видовищних будівель і

спортивних споруд, ЦНДІЕП містобудування, МАрхИ. Вони свідчать про становлення нового підходу до організації культурних та дозвіллевих центрів.

Недостатня вивченість проблеми типологічної та архітектурно-просторової організації дитячих закладів дозвілля зумовили необхідність розгляду нових тенденцій у методиці їх проектування, функціональному зонуванні, плануванні та архітектурно-композиційному моделюванні.

Дитячі заклади дозвілля і дитячі ігрові зони в крупних торговельних молах є предметом індивідуального проектування, і його композиція цілком визначається автором. Але в процесі творчості архітектор неминує керується системою загальних композиційних принципів проектування, конкретних прикладів практики, що складаються на основі узагальнення. Ці загальні композиційні закономірності і є стильовими ознаками архітектури сучасного покоління розважальних комплексів.

Тому для того щоб почати втручатися в процес розвитку індустрії дозвілля, і мати можливість хоча якось впливати на цей процес в майбутньому необхідно мати таку мету дослідження:

Визначити особливості формування основних типів дитячих закладів дозвілля та простежити шлях виникнення і розвитку дитячих закладів дозвілля від комунікаційно-рекреаційного простору громадських і торговельних комплексів до великих багатофункційних комплексів та туристичних центрів світового значення.

Дозвілля є головним чинником у формуванні і розвитку особистості дітей та підлітків. Розвиток сучасного дозвілля має на сьогоднішній день стихійний характер. Центри дозвілля у місті Києві створюються методом «клонування», тобто не приділяється достатньої уваги розробці концепції та вивченню потреб особистості дітей та підлітків.

Головне завдання дитячих закладів дозвілля полягає в розвитку соціальної активності і творчого потенціалу особистості, організації різних форм дозвілля і відпочинку, створення умов повної самореалізації молоді та дітей. В умовах вільного часу найсприятливіше відбуваються відновлювальні процеси, що знімають інтенсивні фізичні і психічні навантаження.

Нажаль, через соціально-економічні труднощі суспільства, велику кількість безробітних, відсутність належної кількості культурних установ і недостатню увагу до організації дозвілля молоді з боку місцевих органів влади, відбувається розвиток дозвілля поза інституційними формами.

Література

1. Бойкова В. Г. Досуг, свободное время. - М.:1985. – 169 с.
2. Бутатабаев М. Л. Рабочее и свободное время у трудящихся: социально-экономический механизм взаимодействия. - М.: 1999. – 251 с.
3. Головаха Е. И., Кронах О. О. Психологическое время личности К.: 1987. - 332с.
4. Культурно-досуговая деятельность: Учебное пособие / Под ред. Жаркова А. Д., Чижикова В. М. - М: МГУК, 1991 - 248 с.
5. Киселева Т. Г. Теория досуга за рубежом: курс лекций. - М, 1992, - 163 с.
6. Минц Г. И. Свободное время желаемое и действительное. - М., 1998. - 223 с.
7. Некрылова А. Ф. Русские народне городские праздники, развлечения и зрелища. - М., 1988. - 152 с.
8. Орлов Г. П. Свободное время - Условие развития человека и мера общественного богатства - Свердловск, 1989. – 105 с.
9. Пича В. М. Ваше свободное время. - К., 1988. - 22 Г с.
10. Подольский Р. Г. Освоение времени. - М., 1989. - 169 с.
11. Скрипунова Е. Л., Морозов А. Л. О предпочтениях городской молодежи // Социс – М. - №1, 2002. - с. 105 - 110.

Аннотация

В статье рассмотрены вопросы проблем досуга и отдыха в крупном мегаполисе и пути формирования новых развлекательных учреждений и комплексов, и их влияние на детей и подростков.

Ключевые слова: городская среда, зоны для отдыха, досуга, коммуникационно-рекреационного пространство, развлекательные комплексы.

Abstract

In the article consider the problem entertainment and relaxation in a big the metropolis and ways of forming new entertainment facilities, ixfeatures of development and impact on children and teenagers.

Keywords: Urban the environment, areas for recreation, entertainment, communi- vation and recreation areaand entertainment complexes.